

II Certamen Literari Amics Amigues de la Pagesia

Microrelats i Prosa Poètica | Primavera 2024

Els textos originals

e s t i m a r

Índex d'obres guanyadores

1r premi: Neus Monllor Rico / <i>M'arrele ací</i>	2
2n premi: Martí Cardona i Garcia / <i>Carta a l'àvia Carme</i>	3
3r premi: Guillem Alemany Morell / <i>Garberes de pobles esteses al sol</i>	4

Índex resta d'obres (per nom de l'autor)

Ada Manresa Civil / <i>Trenant fulles</i>	5
Armand Medina Bover / <i>Soca de vinya</i>	6
Carles Jardí Pinyol / <i>Passeig vespertí</i>	7
Carme Romia i Agustí / <i>Què hi ha al darrera?</i>	8
Cinta Bayerri Gendre / <i>Rosa</i>	9
Elisabet Font Monserrat / <i>Vida al carrer</i>	10
Elisenda Guiu Pont / <i>Amor pagès</i>	12
Ester Sagué Gironell / <i>El gust de l'esmorzar</i>	13
Gloria Colomé Ala-Cid / <i>De la ciutat a la serenitat rural</i>	15
Guillem Llaó / <i>No ho odio</i>	16
Guillem Martí Arjona / <i>Camí de solitud</i>	17
Isabel Ribes Ripollés / <i>Arlet</i>	18
Joan Miret Bonell / <i>Els meus amors</i>	19
Joan Roca i Casals / <i>Un cop de poble</i>	21
Mariàngels Anfruns Casas / <i>Caterina</i>	22
Marina Tomàs Folch / <i>Què ens ensenya la vida a pagès?</i>	24
Miquel Reverté Aguilar / <i>La distància, l'eina, lo rural</i>	25
Miracle Sala Farré / <i>Dimarts al Pallars</i>	26
Montserrat Valls Mateu / <i>Papa, baixo al poble!</i>	28
Núria Fonoll i Vergés / <i>Petricor</i>	29
Oriol Homedes Matamoros / <i>Quan baixo al poble</i>	31
Sarah Moreno / <i>Diari de camp</i>	32

1r premi / Neus Monllor Rico

M'arrele ací

L'escola no es toca. Plore i agarre una pedra. No tinc clar si tirar-la i fer dels vidres pols o si guardar-me-la per portar el ritme en alguna altra cançó.

Mire la ribera mentre tinc la certesa de la intuïció. Brolla la font, se sent la bellesa del seu soroll de fons. El dia és clar. La foscor és a un altre lloc.

Tinc la missiva a la mà. La torne a llegir. Entra dintre meu eixe cuc que cou, eixa tempesta que es mou, una traca que no és de festa major. Un silenci. Un si bemoll.

Mire el cel i la terra em parla. Em recorda que la lluita és al camp, com és a l'aula. L'escola no és toca. La saó sap que tot té un temps, un espai, un bri d'arrel gegant.

M'ho dia mon pare. "Filla, els llibres són l'or de la saviesa interior". Les respostes ballen entre la incertesa i els núvols d'aquesta trista tardor. Les preguntes, millor buscar-les entre els llençols de fulls filats.

I en el beneit mur de pedra mire la porta, senc el pany, també el palmell. Senc eixe caliu d'una altra tardor. Quan les fulles eren lliçó, quan miràvem l'horitzó i res més calia.

Diuen que diuen que ja no hi ha el que esdevingueren. Totes aquelles motxilles que parlaven sense articular veu. Somriure de qui sap que estima. Caliu d'una llar forjada amb tradició, compromís i alegria.

Vaig néixer un dia de neu. Fa moltes tardors que l'espere en aquesta vall, que és molt més que un sender de qui escapa de qui sap on.

Aquí hem sembrat esperança, coneixement, dialèctica, escolta, empatia, curiositat i tantes altres coses. Hem sembrat la llibertat que dona una educació d'arrel ancorada a la vida.

Si jo me'n vaig, ja no queda ni mestra, ni entrepans, ni eixa meravellosa sensació de llar. Si jo ja no tinc un lloc, que serà dels infants? I aquest poble, sota quin batec viurà?

Plore. El riu segueix ballant, el sol escalfa. Jo no pense tornar la clau. De fet, no cal forrellat. Deixarem les portes obertes de bat a bat. L'escola no es toca. Jo no me'n vaig.

Em guarde la pedra, els vidres es queden. Caurà la neu i els infants seguiran sentint aquest espai com el que ells vulguen. Eixa és la clau, saber que sentim. Decidir. Jo decidisc arrelar-me ací.

2n premi / Martí Cardona i Garcia

Carta a l'àvia Carme

Estimada àvia,

Sembla que amb les pluges d'aquest any la primavera no passarà desapercibuda. Tornen a brotar aquestes flors grogues entre les esclotxes del ciment, estic segura que duen una part de tu.

Aquí al Poble hi ha coses que no han canviat, se segueixen succeint com si no haguessis marxat, de la mateixa manera que estic convençuda que ho feien abans de que jo nasqués.

Al cobert del tros del Tiet les orenetes han tornat a ocupar els seus nius i ara, com quan hi anava amb tu, fan piruetes per sobre la bassa i els porros de l'hort s'espiguen allargats per tocar-les. Els presseguers de l'avi es resisteixen a morir-se un any més, aquest hivern han tornat a florir tossuts com ell. Suposo que al cap i a la fi la terra no era tan dolenta com deia.

Ara que s'allarga el dia surto alguns vespres a passejar amb el Guim, tot just aquest any comença a caminar ferm. L'altre dia vam anar fins a la vella bòbila i va collir set roselles i set flors de lli. Sempre que puc li parlo de tu, així que vaig convèncer-lo de premsar-ne una de cada per a l'Àvia Carme, te les deixo a dins del sobre.

Com sempre també et porto novetats. En Joan va decidir quedar-se a viure a Barcelona, ja saps com d'urbanita ha sortit mon germà, així que vam decidir posar la teva antiga casa a lloguer. Al principi va costar trobar algú, i patia al recordar que deies que l'últim que volies era que la casa quedés buida, però ara puc dir-te que la teva casa està en bones mans i més radiant que mai.

Te'n recordes de l'Ousmane? Aquell noi de Mali que anava una mica coix que treballava els estius als presseguers? Algun cop havia treballat per l'avi. Doncs després d'anar i venir durant molts anys finalment s'ha quedat a viure al Poble amb tota la seva família. Ell i la Fatou, la seva dona, cuiden la teva buguenví·lia de l'entrada, que segueix creixent cada any amb més força, ara ja s'enfila pel balcó. Fins i tot han recuperat l'hort del pati de darrere, està tan maco com quan el cuidava l'avi en els seus anys bons. Bé, amb la diferència que ara enlloc dels seus pebrots picants hi creixen plantes d'okra.

La seva filla és un parell d'anys més gran que el Guim i me la trobo sovint anant en bicicleta amb els altres nens i nenes. Alguns són els besnets de les teves amigues i altres fills i nets de famílies nouvingudes d'arreu del món. Quan els veig recordo el que deies sobre com de tristos són els pobles sense nens, i t'imagino observant-los somrient des de la cadira de vímet del portal.

L'altre dia a l'Aplec d'Abril hi havia tants plats diferents...! Hi havia gent que enfadada no va voler provar res més a part dels cargols i la botifarra. A mi m'agrada pensar en com s'enriqueix el Poble amb l'arribada de gent nova, en com gràcies a aquestes persones el poble segueix viu, i poder dir amb orgull que aquí és on vull que creixi el Guim.

Estic convençuda que sentiràs el mateix, perquè com deies tu: de terra només n'hi ha una, i tots els pobles en fan un de sol.

Et deixo aquest escrit ben a l'abast perquè te'l llegeixis des d'allà on siguis. La teva neta que t'estima.

3 de Maig de 2031

3r premi / Guillem Alemany Morell

Garberes de pobles esteses al sol

La veritat és que no m'he sentit mai tot sol, encara que més d'un qualque vegada ho deu haver pensat. Tenc altres pobles que m'envolten arreu, a tot estirar a una hora o a una hora i mitja caminant, sense comptar els que entrelluc enfilats a la serra, més petits i amb més difícil accés, tot i que els ciutadans troben que tenen més encant. Jo som un poble pagès i menestral, potser vengut una mica a menys per mor d'allò que en diuen progrés, però ben orgullós del que he estat i del que som. Visc a un turó, coronat pels molins que un temps aprofitaven la força del vent per a moldre el gra i fer farina i que ara els pocs turistes que passen s'aturen a fotografiar. Als sementers dels voltants, els pagesos hi sembren blat, ordi i civada, que seguen i baten per a donar de menjar al bestiar i per a tenir gra per a l'any que ve. La vida del pagès és una roda, i tot se'n va en orris si se'n trenca cap dent. També hi pasturen ovelles entre els ametlers, i hi ha una granja de porcs no gaire gran perquè el nostre territori és petit i volem que hi hagi un poc de tot, però sobretot que sigui de prop. Qui estima la terra no la fa malbé, i pensa en els qui vendran després. Al món, hi som de pas.

Les carreteres i els camins que menen al poble són estrets i tenen revolts, però m'estim més que no els toquin perquè si els eixamplen i els adrecen vendran les urbanitzacions i hi haurà qui remugarà perquè els galls canten de matinada i els porcs fan pudor. Es feren a poc a poc, entrellaçant els masos i els pobles ben igual que apleguen els qui hi vivim. Quants del nostre poble no tenim lligams amb els dels pobles veïns! O no ens trobam cada any a la fira i a la revetlla de la festa major? Ep, això no vol dir que entre nosaltres no hi ha raons! Sempre n'hi ha hagudes i sempre n'hi haurà, però vaja si ens avenim. I si ens hem de menester, sempre sabem a quina porta hem de trucar.

Com que l'autopista passa enfora, el ritme de vida no ha canviat gaire els darrers anys. És ver que moltes de feines i molts d'oficis s'han perdut. De menestrals, en resten pocs. Al poble, és mal de fer trobar un fuster o un ferrer, ara hem d'anar al polígon dels afores on hi ha empreses més grans. I els pagesos, també han minvat molt. De joves, n'hi ha ben pocs! No sé què passa amb el jovent, que dóna una mà un dia, però de fer-hi feina tot l'any, no en vol ni sentir a parlar. Per ventura troba que les inversions són grosses i les tretes magres, que la feina és feixuga i que, als animals, tant els és diumenge com dia fener. Però el dematí que els tractors partiren cap a la ciutat, sí que en vaig veure que seien a la cabina devora un amic o devora son pare, amb la senyera ben amunt i amb la senalla plena a vessar de pa i companatge i de vi. Els pagesos no aguanten pus, per això partiren sense encomanar-se a cap sant. Veurem quin profit en traurem. És cert que la pagesia té mala ferida, però no per això hem d'amollar el mac.

Ada Manresa Civil

Trenant fulles

Noto la carícia d'una voliana¹ que em ve a fer un potxó². El dia està començant... i el finestró entreobert deixa l'habitació mig a les palpentes, mentre l'olor del fréixer es barreja amb la noguera ja florida que tenim al camp.

Baixo amb espadenyes d'espart desgastades escales avall, tot vigilant no caure, i encara soc a temps d'escoltar els nens del carrer com fan cambuletes³. Intueixo que arribaran tard a l'escola del poble veí; nosaltres ja fa dos anys i mig que hem perdut l'escola, perquè diuen que hi ha massa pocs xics, aquí.

Agafó la cadira i m'assec davant del portal; ja noto el pas dels anys...

Avui trenaré fulles i construiré un canastrell que m'ha encarregat el veí de Cal Casa Roia⁴, al final del carrer, per anar a pescar truites salvatges de riu, aquelles que se t'escapen de les mans si estàs amb les teves cabòries i no estàs prou atent.

La meua vida sempre ha estat envoltada de cabassos, cistells, cistelles i també una de les peces que més m'agrada trenar: les alforges. Primer les vaig fer pels burros, que traginaven pes d'un poble a l'altre, i ara també pels ciclistes atrevits que venen de ciutat i s'enfilen fins a casa, a descobrir el nostre món.

Tal com em va ensenyar el meu avi, m'agradaria haver pogut transmetre els secrets més ben guardats d'aquest ofici als meus nets. Però la realitat és que estic sol. Ja fa anys que la família va marxar a ciutat i ara només pugen per festes i els dies d'estiu. M'agradaria que s'enamoresin de la nostra vida i un dia s'atrevisin a venir a viure aquí. Perquè falta gent jove. Però per això caldria tornar a obrir l'escola i el forn de pa, amb aquella olor que t'obria la gana, fos a l'hora que fos...

Si venen un dia a viure aquí, descobriran la bellesa de les nostres tradicions, que encara fem amb les mans: l'artesana que teixeix amb llana d'ovella xisqueta; la joiera que s'ha fet un estil amb peces de flors de la vall, i jo que treballo trenant vímec, pauma, ràfia o espart. Gaudiran de l'energia del poble que es desperta cada dia amb el so del gall fer⁵.

Perquè els qui ens dediquem a feines artesanes, úniques, irrepetibles, sabem que la bellesa sempre és irregular, com la terra de les nostres muntanyes. I per celebrar-ho, avui dinaré roigó⁶ amb xolís⁷.

Un cop acabi la joranda m'encantarà dedicar-me una estona a llegir. Avui obriré el llibre amb braille que l'escriptora del poble em va regalar pel meu últim aniversari, gràcies a l'ajut de tots els veïns. Perquè volen que jo també pugui llegir el llibre "Els nostres pobles" i descobrir les imatges a través del relleu, amb els meus dits.

A bocafoscant⁸, tancaré la porta i esperaré el nou dia, desitjant, demà, seguir trenant fulles.

A bocafoscant, seguiré pensant com podem apropar la vida del camp a la ciutat, perquè ells també s'enamoren de la nostra vida i vulguin venir un dia a viure aquí.

¹ Voliana: papallona, en pallarès. ² Potxó: petó, en pallarès. ³ Cambuletes: tomabarelles, en pallarès. ⁴ Roia: roja, en pallarès. ⁵ Gall fer: gall de bosc, en pallarès. ⁶ Roigó: tros de pa sec. ⁷ Xolís: embotit fet amb la millor carn de porc, en pallarès. ⁸ A bocafoscant: fosquejar, en pallarès.

Armand Medina Bover

Soca de vinya

Soc soca, soc vinya, soc vi. Em permeteu una digressió?

L'amor és una reivindicació d'acció, però també de pensament, d'emoció i perquè no de poesia; així com la terra és el solc on arremem els nostres desitjos quotidians. Necessiteu inclinar-vos per a estimar i recollir el que la terra i una vinya com jo us dona. Finalment, soc vi perquè reuneixo i uneixo, però també us faig fràgils i vulnerables sota els meus màgics efectes. Però com tota contradicció, també engendra la renúncia al mateix temps que us deslligo la llengua, obrin i tancant camins; i trastornant la bellesa, recolliu el seu fruit entendant una experiència viscuda.

Avui em presento com una arrel i com un arbre. Bé sabeu que posseeixo un deliciós nèctar que fermenta sota la mirada de qui m'estima, desempallegant les meves entranyes, arreleu infinits gestos per a arribar on voleu i us deixo. Carantines carregades d'amor, que es converteixen en rituals que saben transgredir rutines, perquè porten la marca singular i única de qui les fa. S'acosten a mi de moltes maneres diferents, i jo m'ofereixo de moltes formes diferents. Però com a vi que soc, també soc pensament per la meva dimensió abstracta i imaginària. Sempre exposat a interpretacions d'allò més personals. En boca de l'altre que m'aprecia, ser crear imaginaris il·lusiónants, a més a més, de ser una prova sensorial absolutament embriagadora.

I com no, també soc emoció, per les meves reaccions afectives i efectives amb e en el vostre conscient. Emoció que faig sentir i que se sap en commoció perquè està feta d'arrels i de terra acaronada. Per tant soc vi, soc pagesia i com no poesia. Us faig entendre la tendresa, el dolor, la tristesa, la delicadesa i l'alegria en tot moment i de vegades en un mateix instant. Si encara m'esteu llegint, us demano que pugueu revelar sense torbació qui no ha sentit la impressió d'anar embastant amb encert o sense ell, sensacions i sentiments que emergeixen bruscament entre vosaltres i jo. Mentre el fruit del meu raïm transparent fa els seus efectes, tots aquests sentiments que brollen amuntegats i sense ordre, semblen relaxar-se exhibint-se uns i esvaint-se uns altres en un exercici d'interpretació poètica. No us faci vergonya ho podeu reconèixer, us he vist en moltes ocasions.

Soc vi, perquè envaeixo un espai de domini màgic. Soc capaç d'unir-vos, convertint les reunions en festes de celebracions úniques. I en aquests espais, en algun moment, sense estar convidada, faig emergir sense voler la fragilitat. Si no, ja em direu qui de vosaltres que ara em llegiu no s'ha sentit en més d'una ocasió vulnerable quan m'heu begut una mica més del normal. Si, inevitablement soc capaç de deslligar llengües trastocant i alterant la bellesa dels moments d'estar juntes.

Soc vi, perquè inverteixo descaradament el lloc i l'ordre de les coses. I en sentir-vos vulnerables en aquests capgiraments us alegreu de sincerar les vostres resistències i opressions que us mantenen rígides i immòbils en moltes ocasions al llarg d'una vida sense voler volent. Soc vi, perquè arribo amb el meu color fosc vermell o color d'or permetent-vos ser una mica més vosaltres i sincerar-vos més amb els altres. Us faig commoure, per errar un moure's compartit. Us situeu d'un costat i d'un altre per a compartir el meu fruit, abocant-vos a una experiència vital inigualable. Una experiència de coneixement sensible que pel seu sentit d'ordre màgic, encara em continueu llegint. Gràcies per arribar fins aquí, gaudiu-me.

Carles Jardí Pinyol

Passeig vespertí

El passeig vespertí, abans que l'horitzó es rovelli, em du per les rodalies de Tivissa i em revela, com si fos nou, el vell paisatge de records que ha acariciat tants crepuscles i ha tintat aquells pàmpons de cep, convertits ara, en aquests cirers oxidats.

El mas, apuntalant el pes del temps, enyora quan el sequer ple rebia, com ara, mig enrunat, aquesta abraçada de mel. Les finestres i la porta, fa temps tancades, deuen conservar la flaira a fruit madurat o, pot ser, s'ha perdut com la llum. El corró de batre roman a sol i serena, sabent que cap mula el farà rodar i veu quiet a passejants, com jo, escrutant, pam a pam, el terreny. Al costat nord, la cisterna conserva el ressò aquós del moment degradat. L'herba eixuta ha cobert el silenci dels racons que havien estat i ja no son realitats, sinó somnis.

Es fa fàcil cercar la soledat, veient l'enllà i et fa sentir completament a prop. Els arbres saben la història de l'indret i l'expliquen, cada dia, al sol ponent, escurçant les estrofes a ritme lent, tal i com baixa la llum. Els colors ferits, sobre l'esquena em fan tornar, repetint-me la veritat de la bellesa. I la raó em fa entendre que res no dura i que tot deixa una traça que expira. Just a la posta de cada dia.

Sempre he enyorat el poble quan he estat lluny. Ell em retorna l'estima, fent-me sentir emparat dins seu. Dels seus carrers estrets i tancats s'hi destil·la l'olor d'història, de cellers i tabernes, i d'una pau que es disposa dins les entrades, en nits de lluna. La seva horta, sembrada d'il·lusions i regada per la suor en les tardes tranquil·les, omple de tots els verds els seus peus.

La contrada, alenteix les hores a dins les cases on hi dormen el mateixos somnis que les generacions d'ara anhelan, on hi descansen tots els camins plens de les mateixes esperances. Darrere les portes hi reposen totes les lletres per a escriure; me'n vaig i per a dir: no tardo a tornar.

Refet del tot, entro a casa i, convençut de recuperar-lo per a sopar, vaig a cercar el porró que havia guardat quan el meu pare va deixar d'usar-lo. El trobo, reposant, al fons de la raconera i el trec.

Per uns moments, l'espai i el temps s'han convertit en memòria de taula parada, amb hule de plàstic desgastat. Encara li sobresurt el tap de suro que el pare aixecava amb l'índex, per fer baixar el vi més furient, que li tintava les genives de morat, fent sonar el xarrup entre dents, d'un rajolí de més d'un pam, mentre em mirava de reüll, fent-me veure la seva estrident habilitat.

He trobat el porró de vidre amb broc despuntat que guarda encara l'empremta de la mà que el tenia presoner durant tot l'àpat, com a mostra de domini entre el plat i el pa. Reté records que bateguen rere la mirada i es fan visibles amb la lluentor del cristall. Que evoca l'anella eterna de petjada sobre la fusta de les hores incertes, persistint amb un si permanent i sense cap no per resposta. He trobat el porró que conté l'ànima de tots els colzes que l'han aixecat, i han dirigit mirades de somnis al cel i han fet caure el galet amb cura per evitar que la taca relati la veritat. Testimoni d'insomnis, de pactes secrets de cançons de dies feliços, d'esterilitzar ferides del cor. A dins un solatge adormit per sempre, encara reté els mots d'històries de taula.

Carme Romia i Agustí

Què hi ha al darrera?

La ciutat es recupera, quan desperta al dematí.

L'han omplert, com de sang les venes, del que necessita per viure.

Ja tot està a punt per poder satisfer les necessitats alimentàries:

Pa i llet, fruites i verdures, farines i gra, llegums i...tantes i tantes coses que, sense elles no podríem viure. Que vivim gràcies a elles.

Que ens ajuden a poder ser qui som i com som.

Mes, ens hem parat a pensar que hi ha darrere de tot això?

Darrere hi ha:

Unes mans, aspres com l'espart, que han lluitat tota la vida per defensar la seva terra.

Unes esquenes corbades per l'esforç del dur treball que comporta conrear.

Unes cares cuites, com la terra, torrades i arrugades per un sol sense clemència.

Uns peus arrapats a terra, com ho estan els seus cors que bateguen per ella.

Unes mirades, acostumades a mirar cap dalt, esperant que no ploguin problemes.

Unes boques que sovint reneguen per no veure els ajuts que consideren de justícia rebre.

Uns braços esculpits a cop de treball forçós ja que sinó la terra no dona.

Unes cames fortes i fermes, acostumades a fer mil caminades per defensar el dret a la terra treballada.

Unes veus que clamen drets, i no sols deures, als qui veuen la terra sobre els papers.

Unes ments molt treballades, no per l'acadèmia, potser, però sí per l'ensenyament atàvic que ha passat de mà en mà, de pares i mares a fills i filles, des de l'aurora dels temps.

Uns cors que no coneixen traduiries, nets com els camps recent regats per la pluja de l'esperança.

I, uns fills i filles que, tot i que molts tenen estudis, volen dedicar la seua vida al que per ells és VIDA, la vida al servei de la terra, de la seua terra.

Endavant pagesos, la terra és vostra i nostre l'agraïment que us tenim. Gràcies!

Cinta Bayerri Gendre

Rosa

Sisco es va aixecar d'hora, capficat. Aquella tarda arribaria la seua filla a passar uns dies. Havia d'avançar la feina i preparar la casa perquè la trobés a punt.

Rosa, s'atansava als trenta anys; treballava a Barcelona i vivia sola; era molt pròpia i fruïa de la seva independència.

Va sortir cap al tros seguint el camí vora lo riu. El mas no era gaire gran però hi havien viscut tots quatre còmodament. A la planta baixa, el menjador i la cuina, el dormitori principal, la comuna i el lavabo amb la dutxa, i al pis de dalt les cambres dels menuts, Rosa i Pere, i una estança que feia de magatzem i rebost, a part del dipòsit de l'aigua que pujava des del pou.

Ja feia més de deu anys que els dos fills havien fugit a ciutat a estudiar i no n'havien tornat. Teresa i ell van continuar al mas cuidant terra i animals, però ella decidí deixar-lo i seguir el seu camí quan encara era jove, l'hivern de tres anys després. Sisco es diu que de pena en no tenir els fills a prop. Tot sol no pogué resistir i s'instal·là a la casa del poble. Cada dia, però, s'atansava al tros a donar menjar als animals i regar una taula de verdures. Al caure la tarda tornava al poble a sopar a casa son germà i sa cunyada, que vivien al costat. Dia rere dia, Sisco s'anava arrugant, fa o no fa com tots els vells o mig vells del poble, que eren majoria. Per això la visita d'un fill suposava un esdeveniment.

Va arribar al tros, enllestí prompte la feina, no s'entretingué massa amb els animals, i tornà a casa.

A mitja tarda estava tot a punt i va baixar al cafè a fer hora.

El local estava a la part baixa del poble, vora la carretera. A la part alta hi havia l'església i la Casa de la Vila. El cafè, tot i situar-se a la ratlla del terme, era el centre de la vida. Davant hi havia la parada de l'autobús que cada matí i cada tarda anava i tornava des de la ciutat, al límit de la comarca. El xofer també feia encàrrecs, i al viatge de tarda traginava els diaris que aquell matí havien arribat des de Barcelona. Tres exemplars, per ser precisos: un per al cafè, un per a l'ajuntament i l'altre per al mestre. Abans hi havia també el del metge, el practicant, el capellà i el farmacèutic, que, amb el secretari, eren la gent de lletres. El capellà i el metge ja només passaven pel cafè un dia a la setmana, l'un en diumenge i l'altre en dimarts; i el secretari els pocs dies que hi havia reunions.

Sisco s'acostà per veure com entaulaven una partida de guinyot, l'única taula plena. De sobte, Cinta el cridà: —Sisco, al telèfon; ta filla.

Es va aixecar sorprès i amoïnat, pensant que havia passat alguna cosa. No necessàriament un accident. Potser que Rosa suspendria la trobada amb qualsevol excusa. No era la primera vegada que li feia la jugada. Agafà l'aparell i saludà enfurrunyat. —Tranquil, home, tranquil, li deia; només que arribaré una mica més tard; és una sorpresa, que m'he comprat un auto; t'agradarà; ara surto de Tortosa; posa-hi mitja hora.

Sisco somrigué i sortí cap a casa. Aquesta nit prepararia ell el sopar i, com cada vegada, li pegaria la pallissa a la seva filla: —Quan vindràs acompanyada?...

Elisabet Font Monserrat

Vida al carrer

La piuladissa dels pardals damunt els fils que anaven de pal a pal en aquell carrer fora poble, deixaven sentir-se a través de la persiana de fusta enrotllada i lligada a la barana del balcó.

Sota un sol encara lleganyós, la primera oreneta de la primavera havia tornat i trobat el seu niu entre les bigues de sobre la cort. Tot i que menjaven insectes, en voleiaven molts. A l'eixida hi penjaven tires engomades per atrapar les mosques, que no havien caigut dins el parany mortal de les teranyines. A casa comptaven amb cabres i cabrits, porcs, conills i gallines esvalotades, que picotejaven les fulles d'enciam i tronxos de col junt amb el sègol i el blat de moro escampat. Cada any criaven dos porcs per tenir-ne un pel *gasto* de l'any i l'altra per vendre'l. Quina ferum feia tot plegat!

La mestressa cada matí arrencava el full del calendari de *taco* Myrnga, repenjat al marc del mirall ondulat del bufet del menjador. Els sants del dia, un refrany, una endevinalla, una curiositat, les llunes, algun dibuix, mots encreuats...

Abans de baixar a esmorzar havia fet el llit amb la gira del llençol ben tibada sobre la vànova feta de ganxet que cobria el matalàs de llana, flonjo, refet feia poques setmanes. Dins de la calaixera catalana de la ditada amb sobre de marbre blanc, guardava amb ordre i delicadesa l'aixovar: llençols brodats, tovalloles de fil amb calats, estovalles amb fistons... i la tovallola de fil per la unció dels malalts. La calaixera feia joc amb el llit, les altes tauletes de nit i l'armari de dues portes. El quarto tenia un bonic mosaic hidràulic amb boniques coloracions de blancs, grisos i granats que formaven uns dibuixos geomètrics que semblaven una catifa.

Dins d'una de les tauletes de nit, a la porteta de sota el calaix dels mocadors, la gibrelleta de pisa per evitar d'aixecar-se a mitjanit obligatori. Sortir al terradet amb flors, on es buidaven els orins de la nit pel forat del desguàs.

Al recambró del costat hi penjava un mirall escantellat damunt d'un palanganer de fusta, amb la palangana i la gerra de pisa amb aigua neta per rentar-se cara i mans. La tovallola de fil blanc penjava al lateral.

En tornar de missa de deu es van posar a feinejar una miqueta. A pagès no es podia parar mai. El món rural requeria atenció continuada. Els homes es mudaren de roba i s'encaminaren amb pas ferm fins a la vinya per acabar d'entrecavar dues fileres de ceps abans de dinar.

Ja tornant, observaren una solitària i àgil guineu amb la cua estarrufada sortida del torrent proper. S'amagà darrere d'una soca podrida amb frondoses falgueres. Els homes s'ompliren les mans per fer un parell de glops d'aigua fresqueta que rajava al mig del pas i continuaren fent camí. En passar prop d'una granja, sota l'escalfor del migdia, la pudor agra de la gallinassa els va sotmetre desagradablement.

Mentrestant la mestressa havia enllestit una cassolada de conill guisat amb cargols.

Els mesos anaven fent via. A l'agost, havent sopat prestava sortir a prendre la fresca i fer-la petar amb els veïns, asseguts en cadires de boga davant el portal de casa seva.

Entretant els més menuts cercaven cuques de llum enceses com espurnes entre els rostolls del marge. La simfonia dels grills i els mosquits voleiant embogits al voltant de la bombeta del vell fanal del carrer, acompanyaven les converses cada vegada més adormissades.

Elisenda Guiu Pont

Amor pagès

Aparta bruscament una formiga que s'enfila per la seva cama. Observa com les altres transporten, en filera i aplicades, una molleta de pa mentre ella es grata involuntàriament per compensar la coïssor d'una enutjosa urticària. Són aquestes petites coses a les que encara no s'hi ha acostumat. "Si només fos això, rai!", diria la seva mare. Ella no sembla gaire convençuda amb el canvi que ha fet la filla, tot i que potser en aquest cas més aviat tingui a veure en tenir-la ara tan lluny. "Allà on Jesucrist va perdre l'espardenya!", li recrimina tot sovint. També algunes amistats li pregunten què se li ha perdut a aquell cul de món, on cal fer tants revolts per arribar-s'hi i on, un cop hi ets, "no hi ha res a fer" -a parer d'aquests visitants ocasionals. Urbanites empedernits com ella solia ser...

Perquè ella no és una neorural militant com els seus nous veïns, per exemple, que tan satisfets es mostren de l'elecció presa. Ella no va canviar la ciutat pel camp per convicció, i encara menys per un esgotament de la vida urbana. Ella era ben feliç a ciutat! El seu canvi de vida va ser purament per amor; l'amor a un pagès, tendre i amatent, que la va enamorar des del primer moment i amb qui desitjava, com mai abans ho havia fet, una vida comuna. Per això, quan al cap d'un temps de sortir, de fer quilòmetres amunt i avall del territori, ell li va preguntar: "Per què no vens a viure aquí?", ella va quedar sense paraules. Com a traductora, ella podia endur-se l'ordinador allà on fos i viure al seu costat, però ell la terra que treballava no se la podia pas endur a ciutat! I davant d'aquesta evidència, d'un dia per l'altre i sense entrenament previ, ella va decidir fer el pas.

Quan hi va arribar, va pensar en com trobaria a faltar tot allò que a ciutat tenia a cinc minuts de casa i, sobretot, com de dramàtic ho trobava. Descobrir l'horari relaxat de l'única botiga del poble la tenia esparverada. També sentir les campanades a la nit de tant a prop o el motor de tractor arrancant a l'albada... En canvi, ara, s'ha acostumat a llevar-se ben d'hora per sortir a viure els primers rajos del sol; a passar les tardes conversant a la plaça; a cuinar amb els ingredients del seu hort... I no s'imagina vivint a un altre ritme. Se sorprèn a sí mateixa de la mandra que li fa tornar a ciutat, encara que sigui només de visita, i es pregunta en quin moment va fer el canvi de xip. Recorda el dia que ell la va dur a fer una introspecció a l'entorn i li va explicar amb orgull un petit tros d'història; i el primer arròs de conill cuinat amb foc a terra, o la primera verema que van fer plegats i en què van acabar ballant descalços al costat dels ceps per celebrar-ho.

"Què, vindràs a donar-me un cop de mà?" Li pregunta ell, amb un somriure burleta però amorós, mentre segueix lligant tomaqueres. Ella li torna la rialla i s'acaricia la panxa, que ja es comença a fer notar. Definitivament, no sap quin va ser el moment que va acceptar del tot el canvi però sent, com mai, que ha valgut la pena.

Ester Sagué Gironell

El gust de l'esmorzar

A la Vila
et despertes en silenci
només trencat per l'alarma
del fatídic despertador,
surts del llit a ulls clucs
amb pijama d'estiu posat
i peus descalços
cada dia de l'any si cal,
gronxant pausadament
els somnis que encara et ronden,
mirant com a poc a poc
a la claror del nou dia
s'apaguen els llums del carrer
i sentint la remor de les fresses
que d'altres com tu exhalen
quan saluden un nou dia.

I amb la son als ulls
La dutxa a punt i el llit que et crida

Esprems la taronja del super,
com si no hi hagués demà,
i l'arranjes amb un xic de sucre
perquè el zumba ho cremarà.
torres la llesca de pa,
buides el pernil que queda
de l'envàs de la nevera
i si et sents actiu i amb gana
ho acompanyes per un dia
amb un ou ferrat.

Fes memòria mentre esmorzes
per anotar,
a la llista de la compra,
el que tu creguis que manqui
per l'esmorzar de demà.

Assaboreix l'àpat
que té gust de son
i olor del matí a casa,
al resguard del fred de fora
dins el confort del teu món.

Al Camp
et treuen la son
mentre encara es fosc,

els crits dels animals;
el gall que t'avisava del nou jorn,
la vaca que et demana
per munyir-la de bon matí,
el cacareig de les gallines
que cofoies pondran els ous,
els ocells que de branca en branca
menjaran més fruits que tu
si no hi prens partit aviat
i el porc golafre com el que més
que t'espera amb deliri
perquè li aboquis les restes
del sopar del vespre abans

I amb aquest trasteig de no parar
al tros, al pati, a l'hort, a la granja, a casa...

Esprems la taronja madura
del fruiter del pati, que formós,
omple de fruits les branques,
aprofites el caliu de la llar
per fer un pa ulla i suculent
i treus del rebost el cuixot
el llomillo, el paltruc
i la botifarra de perol
i a recel de les gallines
l'ou ferrat també hi caurà.

Fes memòria mentre esmorzes
per tornar a regar l'hort
que les faves treuen tabella
i aviat seran a l'olla
fent content al més menjaire.

Assaboreix l'àpat
que té gust a feina dura
i olor a terra molla,
amb la cara vermella del fred
i els panellons a les orelles.

Glòria Colomé Ala-Cid

De la ciutat a la serenitat rural

Jo venia de ciutat a corre-cuita, on em faltava de tot però tot ho tenia.

Com si d'un altre món es tractés, els meus ulls es meravellaven entre el daurat del blat i les cases d'aquell poble que es veia a la llunyania.

Com més m'apropava, més pau sentia.

De sobte, vaig recordar que de pa no en tenia i, buscant en aquell poble, vaig preguntar als escassos veïns:

— Si us plau, el forn de pa?

— Aquí no en tenim xiqueta, però si en necessites, ens queda un crostó d'abans d'ahir que vam anar a buscar al poble del costat.

— Però estarà sec — vaig respondre.

— Millor encara — em diu—. Perquè acabo de collir aquests tomàquets, sucarem bé el crostó i regat amb l'oli de les nostres oliveres, veuràs que deliciós.

En menjar-me aquell crostó, no sabia descriure la delícia que aquell tomàquet i aquell oli cultivat per aquells pagesos, havien fet d'aquell tros de pa.

Vaig entendre que gaire cosa més no calia. De la terra en recollien delicioses hortalisses, en l'aire es respirava pau i en les mirades d'aquells pagesos, felicitat i sinceritat.

Guillem Llaó

No ho odio

Quan la gent pensa amb el mes de novembre pensa en Tot Sants, la castanyada, que comença el fred. Però jo no penso en aquestes festivitats sinó que penso a anar al Perelló, i no a veure la família rural sinó que a fer olives, per fer oli.

Em dic Willy, tinc quinze anys a punt de fer-ne setze i poder anar a les discoteques, visc a Barcelona, a la gran ciutat, m'agrada viure allí, poder tenir tot a mà, no tenir-te que esperar per anar a comparar roba o poder anar al cine entre setmana. La mare és del Perelló i anem molt sovint a passar els estius, i no és per fer sol i platja, es per anar a fer arròs, ficar-se dins d'un arrosar amb aigua pudent punxant les cames i després segar-lo. Tenim en acabat uns quinze dies de descans on passo molt de temps amb els iaïos, el iaio em porta pels bars amb els seus amics, tots van vestits igual. A l'estiu van tots amb bermudes i samarretes blanques de tirants i un barret de palla, a l'hivern van tots en pantalons de "pana", armilles de llana i una gorra calenteta al cap. L'únic complement que no canvien és, el "purro" de la boca que és per tot l'any i la colònia, que són totes molt fortes i diferents.

Amb qui passo les tardes és amb la iaia. Ella és una dona de casa, sap cuinar molt bé, això si de tota la vida, per ella un frànkfurt és una llonganissa mal feta o el sushi es peix cru amb arròs estovat. Les seves aficions són mira fotos familiars, en té de molt velles, la mare de vegades li ha dit que li digitalitzaria totes, però ella diu que com al paer a cap lloc. La seva segona afició és criticar amb totes les dones grans del poble, quan cau el sol es ponen a prendre la fresca a la porta del magatzem totes amb vestits molt florals i amb cadires de l'any de la pedra. Entre aquelles cadires passa tothom per la platereta, tot el poble, durant el dia recol·lecten informació i després de fer la migdiada la posen en comú.

Després d'aquests dies de descans toca anar a fer ametlles, després de fer-les caure no es fiquen en sacs s'estenen amb una borrasa i cada matí s'escampen i cada nit es plega perquè no s'humitegen. Després es pelen una a una i es torren, per fer panellets, pastissets, coc en mel. Enllacem amb la garrofa que ens les toca plegar a tot gas perquè el iaio està tota l'estona dient "Va plegeu-les que com vinguin los gitanos mos ho fotran tot". Segons ell les roben, però no crec que algú pugui fer-ho amb la feinada que donen.

Amb les garrofes venudes i cobrades ,dada important, ens toca anar a les vinyes a fer el vi, mare meva quin avorriment, primer ens toca plegar el raïm, a mà. Perquè el iaio diu que els "aparatos" nou destrossen els arbres, després la mare feliç com un anís es posa dins d'un contenidor per xafar tot el raïm i que surti el suc.

Després de l'u de novembre és el moment de fer les olives, borrasa per amunt sac per avall. La qüestió és si costa tant fer aquestes coses per què a qualsevol supermercat ho podem trobar a preus molt baixos? Crec que molts dels meus amics pixapins no saben ni d'on ve l'oli, ni el que costa fer les ametlles, els agricultors estem ben pagats?

Guillem Martí Arjona

Camí de solitud

Havia passat una llarga època des que no tornava al poble. La sensació d'enyorança que recorria la meua pell gaudia dels seus darrers moments, car, en baixar del cotxe i contemplar el bucòlic paisatge que abrigava el municipi, faronegí d'haver arribat a casa. Sobtadament, una tramuntanella fresca va embolcallar el meu cos. En aquell moment, vaig penedir-me de no haver portat l'abric que sempre m'acompanyava quan residia a la vila, ¿potser m'havia acostumat a l'atrafegada vida de la ciutat?

Així doncs, havia arribat el meu torn de refulgir: la meua intenció era la de saludar el Miquel, el pagès que m'havia vist créixer; explicar les meves experiències de la ciutat a la Joana o, fins i tot, dinar al restaurant de l'Ot, a qui recordava sempre alegre i joiós. M'endinso al poble. Reconec cadascun dels carrers que, plens d'il·lusió, acollien la meua infantesa entre colors i gresca veïnal. Ara, però, finestres tancades, portes descuidades i fustes envellides semblaven voler acomiadar a algú a qui consideraven foraster. El panorama: un espectacle sense teló. La fressa del silenci regnava en un territori abans vivaç. El vent tornava a sobrevolar les meves vestidures.

Quina va ser la meua sorpresa quan, en visitar els camps que custodiava el Miquel com a un tresor, ja la solitud era la meua única amiga. *Quina* fou la tristor que pressionava el meu pit quan, en colpejar la porta de Ca la Joana, només la quietud responia els meus missatges insistents. I *quina* decepció vaig experimentar quan, en voler adelitar-me dels succulents plats de l'Ot, la soledat em va ser servida en una safata de plata ornamentada d'emudiment.

Quin problema se'm presentava? *Havia* arribat massa d'hora per retrobar-me amb els habitants del poblet que tant enyorava? *Havien* els personatges de la meua infància desapareguts davant l'amenaça d'un visitant esporàdic?

La meua ment, poderosa i incisiva, posseïa la resposta: jo no era l'única persona que havia abandonat la placidesa dels carrerons que guarnien el vilatge de goig pel rebombori estrepitos de les carreteres i grans avingudes asfaltades que formaven la metròpolis. La solució havia romàs sempre davant els meus ulls, però un embenatge esvalotador de color grisós m'impedia desenganyar-me. *Vaig* ser conscient, en aquell moment, que contemplava la desolació d'un territori abans cabdal. Vaig entendre, per tant, que el terreny d'en Miquel no havia estat llaurat des que les produccions industrials de la ciutat havien substituït el comerç local per la ràpida demanda d'aliments processats. *Vaig* comprendre, doncs, que la Joana s'havia vist resignada a deixar enrere la seva estimada llar per satisfer les necessitats d'una societat col·lectiva que no permetia respirar les regions més afectades del país. *Vaig* recordar, afligit, l'esforç amb què l'Ot treballava de sol a sol en un negoci que, a final de mes, es veia més recompensat pels somriures de la gent del poble que pel rèdit econòmic que n'extreia.

La brisa, gelada, persistia com a la meua única companya en un paratge que havia estat arrossegat a la insubstancialitat. Abans de marxar, però, vaig voler fer un petó al sòl que tantes vesprades havia recollit els fruits de la meua esperança amb la convicció que, únicament si tots lluitàvem per recuperar allò que havia estat nostre, podríem aconseguir-ho.

Una ràfega d'encoratjament va recórrer la meua ànima abatuda...

Isabel Ribes Ripollés

Arlet

Fa una setmana que tenen la xiqueta a casa, té quatre anys i mai s'havia quedat a soles amb ells.

El primer dia la nena va darrere la dona amunt i avall, trasplantada a un món que no és el seu mentre ell la mira de cua d'ull. L'endemà se l'emporta a l'hort, la té tot el matí d'ajudanta, rega les tomateres, cull enciams i descobreix les gallines que l'encisen i atemoreixen a parts iguals; tot ho mira encuriosida i l'endemà al matí comença a parlar i ja no calla. Diu que li agrada el poble, que l'àvia l'ajude a posar el seu nom amb les lletres de pasta del caldo, Arlet, fent èmfasi en què li fa vibrar la llengüeta, que la pentine esplai, córrer tota l'estona, diu que al pis no pot perquè és menut i a baix hi viuen. Ell fa que sí amb el cap. Va anar a veure el pis quan el fill el va comprar, molt satisfet, després d'anys de lloguer, però ell es va sentir ofegat dintre d'aquell habitatge que tindria a molt estirar, cinquanta metres quadrats, comprenent, això sí, que la parella vivia a la ciutat i tot era diferent, tenien grans avantatges i era el que ell i la dona procuraven per al fill.

Els comentaris de la nena, però, el deixen amb una fiblada al cor, albira una vida amb massa preses, un món atabalat sense paciència, carregat d'eixe estrés que a totes hores tenen a la boca.

Passant els dies, la dona s'acosta a l'hort i se'ls troba tombats damunt l'herba menjant-se una pruna groga, madura i acabada de collir; el reprén: que no li done fruita calenta a la nena, que a veure si es posa malalta i els pares no els la tornen a deixar, que quin poc trellat. Ell la mira i riu, sap que la neta tornarà caps de setmana i vacances, com ix el sol al matí que ho sap. A l'Arlet li regalima el suc untós per la galta coll avall i es llepa els llavis amb fruïció. L'agafa d'un pessic i se la penja a l'esquena. El vicle romandrà intacte.

Li ve al cap una conversa antiga; la dona eixugant-se les mans al davantal, ell assegut a taula, tots dos decidint el futur del fill. L'enviaran a estudiar, coneixen les mancances de la vida al poble, el futur incert. Fan el millor per a ell. D'això estan convençuts.

L'Arlet el trau de les cabòries: per la drecera, avi, per la drecera i ell fa veure que ensopega i la nena riu escandalosa i feliç.

A poqueta nit ell seu al butacó i de sobte, algú li puja al braç i s'acaragola demanant-li que com era això de munyir una cabra, si poden anar demà a tirar pedres al riu, que ella mai ha vist un riu, si pujaran a la muntanya, des del pis no es veu, només finestres al davant.

Ai Teresa, tal vegada la vida no és millor a un lloc o a un altre, és la tria allò que la fa bona. Ales per qui vol volar, oportunitats per qui vol quedar-se.

Amb la mà callosa i aspra li aparta de l'ullet el cabell. Ja no vendrà les terres. I si l'Arlet ...

Nota: foto adjuntada a l'obra per la pròpia autora.

Joan Miret Bonell

Els meus amors

Sé que no caldria, però com qui fa un examen de consciència us he d'explicar que marxo uns dies a pedalar amb la bicicleta nova i passejaré amb altres companyes per les muntanyes de Tarragona. Aquest any estic content d'haver arribat fins aquí i veure que teniu el millor aspecte que podria desitjar un pagès que no us ha tret la vista de sobre des que vareu entrar en el repòs de l'hivern.

Hem tingut un temps de treball plegats. Vosaltres a reparar forces i a l'exploració de terra verge per implantar les noves arrels que permetin una nova collita que demanda noves energies per créixer i fer front als embats del clima i dels vostres enemics naturals (fongs i paràsits).

Jo per la meua part he procurat regular el nombre de branques i gemmes florals perquè tingueu els fruits adequats.

A més de procurar-vos un entorn saludable perquè la fauna auxiliar faci bé la feina mantenint la màxima diversitat en la flora.

En tots aquests anys m'heu anat ensenyant com voleu que sigui la nostra relació i jo he anat entenent cada dia una mica més el que m'expliqueu sense paraules.

He après que vosaltres sou molt intel·ligents, molt més que jo. També que sou més autònoms quan us deixo que us associeu lliurement amb les vostres aliances amb microorganismes i amb un entorn sà i divers. Sé que moltes de les vegades que us heu emmalaltit ha sigut per un excés de recel meu en protegir-vos i en no confiar en les vostres defenses naturals. Aquest recel us ha deixat desprotegits i jo mateix he provocat el desequilibri.

He anat aprenent que els treballs de prevenció sempre són molt més importants que el guariment, en aquesta manera de treballar natural, sense química.

Darrerament, també estic treballant amb vosaltres amb la comunicació sincera on intento que la por i la desconfiança no tinguin lloc. Això m'ha permès entendre que vosaltres també m'estimeu i sabeu dels meus patiments per què tot vagi bé.

La nostra relació ha crescut com la d'una parella que es dóna confiança i en la que l'un vol el millor per l'altra.

Per això ara us deixo uns dies per veure altres realitats. Altres pagesos que cuiden altres plantes i l'observació del paisatge i de la resta de la natura em recordarà la nostra estima.

Tornaré més ric en experiències i tots sabem que les companyes de viatge escollides pel camí ho faran possible, elles em llegiran poesies, pedalarem segurament sota la pluja i també a l'escalf del sol i ens abraçarem com qui vol atrapar la vida. Veurem poblets arrelats al territori amb persones que el cuiden i l'estimen tant com la seua vida.

Entendrem tots plegats el veritable sentit del viatge en compartir aquests moments vitals.

No patiu que quan torni, com cada vegada, us vindré a veure a cada un dels trossos que teniu clavades les vostres arrels i no caldrà que ens expliquem res perquè els roures, pins i carrasques que em trobaré pel camí, ja us hauran parlat de la cara de felicitat meua quan els pedals porten a la llibertat i a la contemplació.

Entretant, us agraeixo haver-me fet gran cuidant-vos i també per permetre'm a mi mateix cuidar-me de tant en tant i sentir-me deslliurat de càrregues innecessàries pel viatge què és la nostra vida.

Us estimo.

Joan Roca i Casals

Un cop de poble

(Algú ho pot considerar exagerat, però us ben asseguro que el meu relat no és gens hiperbòlic, m'he limitat a transcriure el que van veure els meus ulls el primer cap de setmana que ens van deixar sortir de casa després d'unes setmanes de confinament.)

La noia que estrena conjunt de *jogging*, perquè s'ha oblidat de treure-li l'etiqueta, avança a bon trot pel caminet vora el riu, amb els cascocs que l'aïllen de l'espai natural que trepitja i li impedeixen escoltar el cant dels ocells que aquesta primavera sembla més intens que mai. Avança una parella de mitjana edat que, ben calçats per no fer patir els peus, aprofiten el sol d'aquest matí per fer una mica de *treking*. Li van a l'encalç una parella de mitjana edat que han tret les bicis del traster i fan una estona de *bicing* per tornar a tonificar els músculs de les cames. Les dues dones que venen en sentit contrari, garlant completament alienes al que passa al seu voltant, quan senten el timbre s'han d'enfilal al marge per no ser atropellades. Deixen passar els dos avis que no han pogut esperar que fossin les onze, la franja horària que els han reservat, i que caminen de costat ocupant tota l'amplada del sender esmolat que voreja l'únic riu del país que s'entesta a fer camí cap al nord. Una família sencera amb tres fills, tots amb bicicletes lluents pel poc ús que en deuen fer, van en fila índia rere el més menut que, encara poc hàbil en el maneig de la màquina, avança fent esses i cuidant atropellar tothom qui se li posa al davant. Des d'on ens trobem, es pot observar la processó de gent que circula pel camí de l'altra banda del riu, el que torna cap a Vil·la. Dos atletes de pell colrada i músculs ben definits passen com una exhalació en una cursa virtual contra el cronòmetre que duen al canell. Abans del pont de ferro, dues famílies s'han torbat a fer petar la xerrada sense respectar les distàncies aconsellables; ocupen tot l'espai i obliguen els qui circulen a demanar permís per poder seguir el seu trajecte. Un adolescent que circula a tot drap amb el seu patinet elèctric està a punt d'atropellar una àvia que l'increpa pel seu mal comportament i, com a resposta de l'impresentable, obté el dit del mig aixecat de cara al cel. Dues adolescents s'entretenen a fer-se *selfies* amb el pont de teló de fons: treuen morro, clouen una mica els ulls i mostren els dits índex i mig de la mà esquerra separats. Saluden amb grans alegrois i abraçades dues altres companyes que es deuen haver llevat més d'hora perquè ja van de tornada a casa i repeteixen els posats artístics amb ampliació de models...

Entre els canyissos de la riba, a la zona on una resclosa frena el corrent d'aigua i crea una bassa artificial, la parella s'afanya per acabar de condicionar un niu que ja conté quatre ous. Treuen el cap entre les canyes completament astorats per l'espectacle que els proporciona el cop de poble que desfila davant seu.

— Sabia que tanta tranquil·litat no podia durar —fa ell, un punt preocupat pel que veuen els seus ulls incrèduls—. Anàvem massa bé.

— Però que els han obligat a tots a sortir de casa? —es fa la pregunta retòrica ella.

Mariàngels Anfruns Casas

Caterina

Quan els pares es van morir en Quirze i la seva germana Irene van continuar al mas. Hi havien nascut i s'ho estimaven. Els amos consideraven que tot i tant joves, serien

igual de bons masovers. Al mas hi havia caps de bestiar, aviram i terres.

Un bon dia els amos els van cridar per fer-los saber que al mas hi volien fer una fonda. En Quirze seria el cuiner i la Irene l'encarregada d'organitzar la fonda.

La notícia de la obertura de la fonda es va escampar pels pobles de la comarca. Durant aquells dies va ser una corrua de gent que venien a demanar feina. De seguida van tenir triades les cambres i també l'ajudant de cuina, que viuria a la masoveria amb els dos germans. A l'hora de sopar, la noia havia somrigut, ensenyant una filera de dents esmolades, blanques, que contrastaven amb uns cabells que amb el temps serien més vermells. La Irene no havia sentit mai una veu com la seva. Es deia Caterina.

Aquelles setmanes, tots tres van notar que era fàcil d'entendre's. Finalment van inaugurar la fonda. Va anar tant bé, que tothom els va felicitar. L'endemà farien pollastre i la Caterina al vespre va tirar cap al corral.

— Mataré cinc pollastres — va anunciar obrint i tancant aquelles pestanyes de color rovellat.

Els va penjar de les potes i els va degollar. Va guardar la sang en un cossi. Va bullir un perol d'aigua, els va escaldar i plomar. Va esperar que es refredessin, els va obrir, els va arreglar, els va tallar i posar en diferents plats. Es va mirar la feina feta, alleugerida, va agafar el plat més petit, va seure a terra i se'l va posar a la falda. Quin goig que feien les crestes! Se les va menjar, mastegant a poc a poc.

Encara no era clar, que en Quirze en encendre el llum de la cuina, va trobar-se ben arrenclerades a damunt del marbre, cinc safates, un cossi amb la sang i uns plats amb els fetges, els pedrers, i les potes. Una obra d'artesanía. En girar-se per posar-se el davantal es va adonar que hi faltaven les crestes.

La manera de cuinar, la vianda i carn del mas, anava fent famosa la fonda.

Sense fressa, havia passat un any, amb els canvis que duen les estacions i ja n'encetaven un de nou.

La Caterina se sentia a casa. En Quirze n'estava encisat, per com era, com feia cada cosa. Veia com s'acostava a les bèsties i els parlava, xiuxiuejant. S'ajupia per mirar cada planta, caminava lleugera damunt dels sembrats, repassava amb els dits l'escorça i les fulles dels arbres. Podia sentir com els recitava un llenguatge que feia soroll de llavors remenades, de pètals voleiant. El bestiar estava més sa, tenien els sentits més afinats, creixien més ràpidament. La collita dels sembrats i l'hort era més ufanosa i gustosa. Els arbres fruiters feien fruita contínuament.

— Mai hem tingut el corral tant ple de polls. Les vaques vedellen més. Les dones esperen criatures. Cicles vitals alterats, d'on ve aquesta abundància?—En Quirze havia acabat parlant amb una perera i estava com marejat.

— Quirze, amb qui parles, què tens?

— Caterina... l'abundància. Puc venir a matar els pollastres amb tu?

D'ençà que mataven els pollastres junts, els cabells i el pèl d'en Quirze s'envermellien.

Esperaven la sortida del sol asseguts a l'escala de la pallissa. De lluny es veia com es formava una bola de llum d'un vermell rovellat encerclant-los a tots dos. Aleshores la Irene sentia la Caterina que cantava i en Quirze que l'acompanyava amb l'oboè.

Marina Tomàs Folch

Què ens ensenya la vida a pagès?

De ben joveneta, per les vacances de Nadal dels anys 70, de quan estudiava, el nostre pare ens feia anar a collir olives. Les argumentacions que utilitzava eren de diversa índole. Per una banda, que les despeses dels nostres estudis eren altes; per altra banda apel·lava a l'emotivitat i tradició, que no havíem de perdre el lligam amb la terra, que era d'on veníem. I també que havíem de saber-ho fer per si mai ens calia, per si els estudis no ens portaven a bon port.

Tant bon punt sortia el sol, després d'esmorzar unes llesques de pa torrat amb pernil i equipats pel fred i per la mullena que hi havia al terra si havia plogut dies enfilàvem el camí del tros. El meu pare i el meu padrí hi anaven una estona abans amb el tractor i la carreta per portar els sacs d'olives, les borasses i els estris per collir. Quan nosaltres arribàvem ja cremava una foguera per escalfar-nos les mans quan el fred era massa viu.

Ens especialitzàvem segons les tasques a fer. Nosaltres posàvem les borasses tot rodejant l'olivera perquè el pare i el padrí pugessin a l'arbre a pentinar les olives més inaccessibles. Calia posar-les estratègicament per tal que les olives no caiguessin al terra enlloc de la borassa. Un cop acabades de collir totes les olives d'un arbre, si n'hi havia moltes les posaven al cabàs i del cabàs al sac. Si la borassa no pesava massa l'agafàvem per les puntes i la transportàvem a la següent olivera. I així anar fent amb tots els arbres d'un bancal i un altre fins que arribava l'hora de dinar que ho fèiem a peu dret per tal d'aprofitar les hores de sol i plegar aviat a la tarda.

Els moments més agradables els passàvem a l'olivera quan aquesta era gran i tenia moltes olives la qual cosa ens permetia disposar d'una estona relaxada on, a vegades, entaulàvem converses, o cantàvem o escoltàvem el transistor. Eren instants molt entranyables. A vegades sortien temes delicats o anècdotes que permetien treure coses de dins i compartir-les.

Quan teníem els sacs plens i ben lligats amb un cordill els pujàvem a la carreta i el pare els transportava amb el tractor al garatge de casa. Quan arribàvem no s'havia acabat la feina encara, ni molt menys. Calia fer la tria, que volia dir, fer passar totes les olives que havíem collit per una mena de màquina manual, la passadora o ventadora, en què hi havia un filtre que separava les olives de les branques o fulles o fang que podéssim haver portat en els sacs. Com més netes es quedaven millor sortia l'oli. En haver fet aquesta operació teníem menys sacs i quilos perquè n'havíem extret la fullaraca. Encara calia fer una operació més, que la feia el pare, portar els sacs al sindicat on hi havia una roda de moldre les olives i de fer oli. Allà pesaven els sacs i ens donaven un val on posava els quilos que havíem entrat al sindicat.

Llavors si que era hora de descansar. Quan tornava el pare del sindicat ens feia endevinar quants quilos n'havíem collit. Més o menys que ahir? I apostàvem tot sopant i descansant del dia esgotador que havíem tingut.

Passats els anys no només en queda el record d'aquestes vivències sinó que en queda un gran aprenentatge: cal esforç per aconseguir les fites i aquest valor transmès amb l'exemple de casa m'ha acompanyat tota la vida i ha estat clau per assolir els meus objectius.

Miquel Reverté Aguilar

La distància, l'eina, lo rural

A la meua vila, les distàncies no es mesuren per metres o en temps, sinó per eines i accions pròpies de la pagesia. Visc a tres cops d'aixada de la plaça major, tinc la fleca a unes vint morrandes de casa o avui m'he llevat quan toca posar la palla als animals. Quant a la separació amb la ciutat més propera, es diu que s'està a dues passades amb escaletes de batre, sempre i quan, siguin arrossegades per un bon matxo, clar. Després, referint-se a trajectes més complicats i personals, com ara aquell recorregut que porta a la resolució d'un problema, l'interessat o interessada acostuma a apuntar quan ja gairebé l'ha resolt, que ben just li manquen un parell de cops de destrat o tres o quatre cops amb la granera de mates de gatell per escombrar, definitivament, totes les fatalitats i els mals presagis. La destrat i la granera, com la dalla o com una falç, acaben amb totes les desigualtats d'una superfície, amb totes les aspreses d'aquell terreny difícil de caminar o transitar.

Els pobles veïns ens assenyalen per aquestes i d'altres circumstàncies i ja han començat a interessar-se on poden aconseguir aquells estris que relativitzen grandiosament la vida i fan estimar les coses més simples i allò que signifiquen. L'afany i les ganes d'una bona ferramenta trenquen qualsevol distància, encara que mai no hagin estat a la venda, perquè, com bé sap el pagès, l'esforç i l'eina van, de la mà, solcant veritats per un camí sense metres, ni temps, per un camí interior i rural.

Miracle Sala Farré

Dimarts al Pallars

— Ja has vist el nòvio? —demana el taxista (en Tomeu) a la Pepita, quan tornem del mercat.

— De nòvio només ne vaig tenir un, i és amb qui me vaig casar —respon després de cinc segons de silenci.

Al taxi si ella no parla no ho fa ningú. Sembla que tots siguem allà per escoltar-la. El cotxe és de vuit places. La Pepita fa de copilot, al mig hi seuen tres avis que baixaran a la Vila i al darrere, jo entre els del Turonet, la Carmeta i el Quirze, que parla amb la boca inflada, i a qui escomet el Tomeu de tant en tant:

— Va, Quirze, digues alguna cosa.

I ell es defensa: —No, que escolto.

Tots escoltem la Pepita, que parla sense preguntes. O burxada pel taxista, que li engalta, amb la confiança de compartir viatge cada dimarts: —Deixa parlar els altres, també.

I al cap de no res:

— Se'ns covarà l'arròs. Com que som dijous.

Som dimarts, però la Pepita, collint l'acudit, respon que ella no té dia pel menjar. Cuina el que vol, cada dia. I diu a la Carmeta que ara que estan soles poden fer el que els doni la gana, i que mai no havia estat tan bé. Ja no té aquell nòvio amb qui es va casar i que la va portar a viure a Igualada.

— Ma, com plorave —s'exclama—. M'enyorave. Ell em cuidave i em portave al cine perquè no hi pensàs, però jo vinga plorar. Que allà no coneixia ningú.

Va ser morir l'home i tornar al Pallars amb els coneguts, els camins, els arbres.

— Masses que n'hi han, d'arbres. Aviat no podrem passar per aquesta carretera perquè se l'haurà menjada l'herbassar —es queixa el Tomeu.

— I els cirerers, hi són des de sempre? —Faig la meva primera pregunta del viatge.

— No són bons —contesta la copilot.

— Jo n'he menjat cireres molt dolces —dic.

— Sí, però, n'has de menjar un grapat perquè són molt menudetes.

Ens parem sota un camp amb sortidors d'aigua, el taxi arrambat al marge.

Perquè regui els vidres.

— Però si fa dos dies que va ploure. —Verbalitzo per segon cop el meu pensament.

— Sí, però era fang —es justifica el Tomeu—, i no ho va fer gaire.

Per mi va ser com un matí de tardor, pluja fina tota l'estona, però per la gent d'aquestes muntanyes fou una pizarada. Volen més pluja. I que no faci tanta calor.

— Aquí dalt rai. Allà baix sí que no es pot viure —clamo jo.

— Això és veritat —em donen la raó—: aquí es dorm.

A la Vila, baixen els tres del mig i els altres anem a comprar el pa més bo del Pallars. El forn és petit com un rebost. Som nosaltres, el forner i la seva mare, tots d'una edat enfarinada. No hi cap ningú més. Però si no s'encomana no tenen pa.

Enfilant de nou amunt, la Pepita es lamenta que a la vall falta lloc per als turistes: per valtrus, em diu. I que calen més cases. El xofer no hi està d'acord:

— Si només és per quinze dies l'any, què en farem de les cases i els impostos?

— I no hi ha restaurants —enllaça la Pepita com si res—. Aquí n'hi havia un però van tancar. Feien menjar ecològic per cridar l'atenció. Però si aquí dalt tot és ecològic. Ah, i floretes. Tu passes amb floretes? —li demana al Tomeu.

— Encantada —faig jo quan arribem.

I ella diu: —Molt de gust.

Marxo cap a la pensió i ja desitjo que torni a ser dimarts al Pallars.

Montserrat Valls Mateu

Papa, baixo al poble!

Des que he tornat a viure a la masia sembla que pugui respirar millor. És cert que he tornat per la meva relació fallida que m'ha deixat desorientada i m'està obligant a fer un "reset" mental sobre el meu futur pròxim i llunyà.

Però alhora m'he adonat de quanta falta em feia el silenci del camp. Trencat pels ocells que canten, el gos i el gat que es barallen i les gallines fent coc-coc. Enyorava també el paisatge, els camps de vinyes tan verds i ordenats, i les oliveres carregades del que serà l'oli de la cooperativa.

A la ciutat hi ha massa soroll. M'omple el cervell i em posa de mal humor. Massa gent a esquivar amunt i avall, massa cotxes, massa... de tot! I el pitjor MASSA PRESSA!

Per què s'acaba el món en cada cosa insignificant que fem? Quedava amb alguna amiga a prendre un cafè per desestressar-nos després de treballar, i encara no ens havíem assegut que ja estàvem neguitoses, a veure si venien ràpid a servir-nos. Comprava una baguette i tardaven massa. Crec que només per respirar i dir "bon dia, que voldria?" ja perdia la paciència.

Cap a on corria? Per què el temps s'escolava cruel?

Aquí al poble tot té un altre ritme. El dia dura més i no m'angoixa cada instant. No tinc la sensació permanent de "perdre el temps". Potser perquè el que faig em sembla més útil? Perquè no visc rodejada d'una massa enorme de gent que corre? O simplement perquè sóc aquí sóc algú, em coneixen de petita i em fan sentir que sóc "a casa".

Només sé que em sento més viva, més útil i en pau amb l'entorn.

La masia és a 3km del poble i hi tenim quatre gallines per menjar-ne els ous, un parell d'oques per fer bonic. I hi tenim un hort i alguns arbres fruiters. No fem de tot, és clar, però ens intercanviem la collita amb els veïns. L'Antonio fa uns tomàquets de Montserrat preciosos, nosaltres els fem "cherry". L'albergínia sí que en fem tan de lila com de blanca i els pebrots igual, verds i vermells. Les bajoques són llargues i el pare fa uns suports amb canyes on s'emperren. Són una delícia a la cuina. Les bullo una miqueta i després les fregeixo amb una mica de pernil o cansalada viada, i mmm.... Em sembla que és una varietat d'origen xinès. Clar que, buscant l'origen de tot, em sembla que les albergínies venen d'Itàlia.

Quan vivia a la ciutat, el menjar era molt insípid, plastificat del supermercat. En les botigues de proximitat de productes del camp catalans era infinitament millor, però no sempre tenia TEMPS d'anar-hi. Aix... Ara tot té més gust.

I jo que sóc tan capritxosa i mai no sé què em vindrà de gust fins l'últim moment. Em planto a l'hort i cullo el que em cuinaré al cap d'uns minuts. Quin gran tresor!

Em passo els dies traginant amunt i avall. Que si arreglo les flors, ara s'han de moure els sacs de pinso, unes herbes han crescut, etc. I quan falta quelcom crido: Papa, baixo al poble! En un crit estrident i llarg que rep de resposta: Vale!

Núria Fonoll i Vergés

Petricor

El campanar del poble anuncia que són dos quarts de quatre de la tarda, i tu gairebé no has pogut aclucar l'ull. Redeu! Quina migdiada més pesada! La calor sufocant, el cant de la cigala que s'ha instal·lat a baix a l'hort i la salabor dels caragols a la llauna que has menjat per dinar, t'han fet la guitzada de mala manera.

Però t'has d'aixecar. La collita de pomes no espera ningú.

En això de cuinar caragols, ta padrina hi té la mà trencada. Cada any participa en l'elaboració de les cassoles populars que es fan al poble quan arriba la primavera. Ton padrí, en canvi, té més traça en buscar-los. El dia que fa quatre gotes, deixa de banda la partida de botifarra que fa amb els seus companys jubilats i espera, pacient, que la tempesta amaini. Després es prepara: botes, impermeable i... cap al tros falta gent!

Ara entres a la cuina i fas un glop llarguíssim d'aigua, mentre escoltes la predicció del temps. Malgrat que el ventilador gira a tot drap, la xafogor d'infern no fa mutis. Ta mare fa anar el ventall amb vehemència, clec-clec, clec-clec i, quan l'home del temps pronostica que durant la tarda hi haurà tempestes, ton pare deixa anar un *cagon l'os pedrer* de solemnitat.

Pugeu a la furgoneta. El pare condueix i la mare té a les mans un panet beneït de la Santa Creu, que protegeix el terme de les pedregades.

Tu, amb quinze primaveres com quinze roses, tens la tendresa de la joventut, és clar, però també t'has fet a la duresa del terrós i a les seves adversitats. Avui saps de sobres que la teva família depèn dels de dalt. I treus el cap per la finestreta i aguaites al cel. A pagès sempre mireu al cel.

T'esborrones.

T'esborrones molt.

A l'horitzó, uns núvols estarrufats, grisos i lletjos i amb les panxes prenyades de males intencions, amenacen la feina, titànica, de tot un any. Notes que el cor se t'estreny com un puny i maleeixes haver nascut aquí.

A ciutat, no tindries aquests problemes. Te'n riuries de la calorada llençant-te de cap a la piscina, i no et caldria perdre el temps mirant amunt. I la fruita... la compraries al supermercat.

Ara passeu per sobre del pont del canal, l'obra colossal que va transformar la fesomia d'un territori sec i aspre.

I continueu avançant. Ja gairebé hi sou. A banda i banda del camí, els arbres. Files llarguíssimes de fruiters com exèrcits de soldats plantats, a punt per fer una guerra. A l'esquerra les pomes. A la dreta les pereres.

Aparqueu en un extrem de la finca. Al bancal, els temporers s'esperen per començar a collir. Galledes, bancs de fusta per arribar a les capçades dels arbres, i palots ben arreglerats.

De sobte, l'estrèpit d'un tro llunyà, ressona amenaçador.

En un no res el sol s'amaga i una gropada fosca, ho envaeix tot.

I comencen a caure unes gotes grosses, fredes, desvergonyides.

Tots correu a refugiar-vos. Els uns a dins de la furgoneta. Els altres davall del remolc del tractor.

I comença l'espectacle.

Els núvols obren els seus ventres i, una tromba d'aigua, mesclada amb unes pedres com perdigons d'escopeta, ho neguen tot.

A tu també se t'omplen els ulls.

De llàgrimes.

La fruita quedarà malmesa. S'haurà de triar o portar-la tota per fer suc.

Molt sacrifici, i poc benefici.

I ara t'adones que, malgrat tot, el teu lloc és aquest.

A ciutat, no saben que és el petricor.

L'olor magnífica de terra mullada, que la pluja deixa al seu pas.

Oriol Homedes Matamoros

Quan baixo al poble

Dels meus avantpassats no en tinc gaire certesa, però sí la intuïció del seu llegat. Ara el carrer que trepitjo és de llambordes, però si els ho preguntes, s'escolten sobre la terra galops d'ases i cavalls.

Quan baixo al poble hi ha coses que el temps amaga però encara no ha transgredit: en el parlar de boca en boca, en els camps i els seus camins; en el mirar el cel i saber quin temps farà, i en la durícia i aspror de les mans que ja han acabat de treballar.

Quan baixo al poble tinc la sospita d'una gran sort, d'unes arrels colgades de terra, d'una llarga vida de color verd i marró; que m'ha cedit la catifa per marxar de casa i, per seguir el camí, perles fetes amb suor.

Jo he nascut en la nova era, i d'aquestes coses no en sé gairebé res; però una cosa tinc clara: la meva àvia és pagesa, i el meu avi, pagès. És filla d'ells una llavor que pel vent és germinada, les flors dels tarongers i també una aixada negra; és fill d'ells un borriçol nascut als peus d'un marge, i també el lligam amb cada pedra.

És pels avantpassats que les arrels romanen igual que sempre, i les porto amb mi arreu on vaig, amagades; però que bonic és entendre que tot jo soc una història de vides passades.

Sarah Moreno

Diari de camp

12/12/2022

Crec que finalment puc dir que sóc a camp! La Lirca em va posar en contacte amb el seu amic, l'Artur. Ells treballen en un projecte de recuperació de llavors ancestrals. Quedem per trucada i calia agafar un autobús fins a Artesa de Segre per anar al poble. Quan hi vaig arribar, plovia. Vaig veure un home de cabells grisos portant paraigua. Estava segura que era l'Artur.

13/12/2022

Avui és el meu segon dia al poble. L'Artur i jo ens vam despertar a les 8:30 perquè els caçadors venien a les 10h. Vam esmorzar: cafè sol, pa casolà amb mantega i melmelada de pera. Tot molt bo! El menjar d'aquí ha estat excel·lent, és gairebé tot artesanal i de quilòmetre zero. Quan vam acabar d'esmorzar, aleshores van arribar els caçadors: Josep Maria pare i fill. Vam seure al voltant de la taula i vam xerrar sobre els senglars, la caça i la vida al poble. Al final de tot, em van regalar els ullals d'un dels senglars més grans que van caçar enguany! Em vaig quedar molt contenta!

14/12/2022

Cada dia que passa em sembla que sento i visc coses molt diferents. Crec que és alguna cosa que mai he viscut abans. La gent d'aquí és molt amable. Ahir vam sopar a casa de l'Ana i en Pei, una parella, amics de l'Artur. Em vaig sentir molt ben rebuda per tothom, però especialment per l'Ana. Va ser bo finalment poder trobar una dona, perquè fins ara només he tingut contacte amb homes. L'Ana ha estat molt amable des de que vaig arribar, guardant el meu abric i la meva bufanda, oferint-me una cervesa i em convidant-me a casa seva. Sopem una mica de sopa, amanida i truita de patates. Va ser una nit molt agradable! Avui vaig a acompanyar en Mateu, que és uruguaià, en algunes tasques. Li dic que em sembla que els cultius d'aquí són més petits que a Brasil, i que hi ha un sentit més gran de comunitat i de compartir. Ell m'ha dit que, de fet, no és gran com a Brasil o Uruguai, però que els pagesos també cal vendre per a grans empreses. Potser poca gent s'escapa d'aquesta lògica.

15/12/2022

Avui ha sigut un dia molt agradable! He quedat amb en Josep Maria per recercar els rastres dels senglars. M'he sentit còmoda al estar amb algú de la mateixa franja d'edat que jo. Parlem d'un munt de coses! Ell em va ensenyar molt sobre la vida d'aquí i em va portar per conèixer llocs molt bonics. Quan vam pujar al cotxe, em va dir que havia portat les bales de les armes perquè les vegi. Em vaig posar molt feliç per la seva disposició. Després de recercar els rastres pels cultius de blat, vam anar a un lloc molt bonic. Crec que mai havia vist res tan bell com allò! Vam estar envoltats de muntanyes amb roques de colors. Hi havia boira al damunt. De debò, em vaig quedar meravellada amb la vista. De vegades, quan sóc a São Paulo em sento molt petita davant

tants edificis enormes que ocupen tot l'horitzó. Aquí al camp la sensació m'ha semblat una mica, com sentir-me petita, però davant alguna altre cosa inexplicable.

19/12/2022

Ahir vaig tornar a Barcelona. Vaig tenir ganes de plorar en diversos moments dins de l'autobús. Va ser molt dolorós deixar el poble i la seva gent. El meu cos ja està descansat, però la meva ment encara no. Necessito digerir aquest viatge, aquest sentiment que vaig nodrir per la vida al poble.